

Combat, proximitat, missió (15): «És el Senyor»: L'acompanyament espiritual (I)

Tots necessitem companys que, amb la seva conversa propera i el seu alè, ens ajudin a navegar per la vida, al servei de «l'acció sempre original de l'Esperit Sant» en la nostra ànima.

15/10/2025

«Quan va despuntar el dia, Jesús es presentà vora el llac, però els deixebles no s'adonaven que fos

ell» (*Jn* 21, 4). De matinada, al costat del mar de Galilea, el Senyor ressuscitat es presenta misteriosament als seus deixebles, potser mig ocult per la boira que puja des de l'aigua. La seva veu, tot i que també estava velada, arriba amb força: «Nois, no teniu res per menjar?» Ells responen que no. Encara no saben qui els ho està preguntant, però hi ha alguna cosa en aquesta veu que els fa escoltar amb atenció i que els prepara per seguir-ne les instruccions: «Tireu la xarxa a la dreta de la barca i trobareu peix». Obedients, llancen les xarxes; i, en un contrast sorprenent amb els esforços de tota una nit, pesquen en abundància. Mentre els altres deixebles es meravellen de les xarxes curulles, sant Joan aixeca la mirada. Ell veu molt més enllà dels peixos: reconeix qui els acaba de parlar. I diu a Pere: «És el Senyor!» (cf. *Jn* 21, 4-8).

Per què sant Joan és capaç de discernir la presència de Jesús al final d'aquella dura nit de treball? En la seva reacció hi ha quelcom que ens recorda el començament del seu Evangeli, la seva primera trobada amb Jesús. «Mireu l'anyell de Déu!», havia dit aquella vegada sant Joan Baptista, mentre Jesús passava al costat de Joan i Andreu (*Jn* 1, 36). Per als altres era un pelegrí més, però el Precursor —és a dir, «el que corre per davant», el que veu venir les coses i les anuncia— veia en ell el Messies.

Sant Joan Baptista havia fet créixer espiritualment Joan i Andreu: els havia ensenyat el valor del dejuni i la necessitat de la conversió; els havia ensenyat a resar (cf. *Mt* 9, 14; *Lc* 3, 1-17; 11,1). Però la seva lliçó més gran havia estat presentar-los Jesús i convidar-los a una relació personal amb Ell (cf. *Jn* 1, 35-39). I així, posant els seus deixebles davant de Jesús, va

arribar al cim de la seva missió. Des d'aleshores, el Baptista es va apartar humilment: ara corresponia a Jesús ocupar el centre de la vida dels seus deixebles (cf. *Jn* 3, 27-30). Durant segles, el seu exemple ha servit de model per a tantes persones que guien els altres cap a Crist i les ajuden a discernir la seva presència en les seves vides, des de la consciència de no ser «amos, sinó custodis».^[1] Perquè «la missió és de Jesús. Ell ha ressuscitat, de manera que és viu i ens precedeix. Cap de nosaltres no està cridat a substituir-lo».^[2] Estem cridats, en canvi, a facilitar la trobada de cadascú amb ell; és a dir, des de la proximitat que fa la confiança i l'afecte, «És el Senyor!».

L'acompanyament espiritual

«Al llarg d'aquesta navegació de la vida nostra, hi ha temps de bonança —interna o externa—, fins i tot

prolongats; però només al Cel la pau és definitiva, la serenitat completa». ^[3] El nostre *cor inquiet* necessita algú que el guïï per les aigües tranquil·les i per les tempestes, fins que pugui descansar en Déu. ^[4] Necessitem companys que, amb la seva conversa propera, el seu consol i el seu alè, ens ajudin a navegar amb més decisió i ens il·luminin quan la foscor baixi o quan perdem l'orientació. A aquestes persones se les coneix tradicionalment com a «directors espirituals»: persones que ens ajuden a perseverar en la *direcció* que triem quan seguim Crist.

Un director espiritual camina al costat de les persones: no suplanta l'acció de Déu en les seves ànimes, ni de bon tros en reemplaça la consciència, sinó que les ajuda a discernir entre les inspiracions de l'Esperit Sant i les suggestions del diable, o de la seva pròpia humanitat ferida. Per aquest motiu, en els

últims decennis s'ha tornat habitual a l'Església fer servir també el terme «acompanyant espiritual». En aquest sentit, el Papa Francesc deia: «Qui acompanya —l'acompanyant o l'acompanyanta— no substitueix el Senyor, no fa el treball en lloc de la persona acompanyada, sinó que camina al seu costat, l'anima a llegir el que es mou al seu cor, el lloc per excel·lència on parla el Senyor. L'acompanyant espiritual (...) és el que et diu: “Molt bé, però mira aquí, mira aquí,” et crida l'atenció sobre coses que poden estar passant; t'ajuda a comprendre millor els signes dels temps, la veu del Senyor, la veu del temptador, la veu de les dificultats que no aconsegueixes superar...».^[5]

Les primeres persones que es van apropar a l'Obra es van sentir estimades i acompanyades per sant Josepmaria. En ell no van veure una espècie de *guru* espiritual amb

consells per a cada situació, sinó un amic o un pare que escoltava i es preocupava de les seves coses; i que veia bullir en ells la sang de Crist.^[6]

Quan les persones són acompanyades d'aquesta manera, no només aprecien l'ajuda que reben, sinó que fins i tot gaudeixen de les converses d'acompanyament espiritual. Creixen en maduresa i il·lusió apostòlica, se senten enfortides en la seva relació amb Déu, i, si han emprès una vocació particular, eviten un sentit d'independència equivocat que els aïllaria dels qui comparteixen el seu camí i la seva missió.

En la vida recent de l'Església s'ha aprofundit en la consciència que no només els sacerdots, sinó també els laics, poden dur a terme la tasca de l'acompanyament espiritual. I així ha estat a l'Obra des del principi. En aquestes pàgines abordarem alguns aspectes d'aquesta tasca, sempre

tenint en compte que tots estem cridats a portar els altres «a la llum i al caliu de Crist»,^[7] encara que no exercim formalment d'acompanyants o de directors espirituals. En un segon article mostrarem també en quin sentit l'amistat desemboca, «naturalment, en la confidència personal, plena de delicadesa i respecte a la llibertat»;^[8] i veurem com molt del que es detalla aquí regeix també per a aquest acompanyament, més informal, però tan necessari.

Ajudar l'obra de l'Esperit Sant

L'objectiu principal de l'acompanyament o direcció espiritual és ajudar les persones a trobar Crist i a reconèixer el que procedeix d'ell, perquè l'Amor de Déu impregni la seva vida i el seu voltant. Això requereix un entorn en què la persona pugui desenvolupar una relació personal amb Déu,

conrear el sentit de l'escolta en l'oració i aprendre a discernir la voluntat de Déu en cada moment de la seva vida. El guia espiritual pot exercir un paper crucial per crear aquest entorn adequat. Però això requereix reconèixer la singularitat de cada persona i estar obert als camins misteriosos de l'acció de Déu en les ànimes. «No es poden oferir fórmules prefabricades, ni mètodes o reglaments rígids per apropar les ànimes a Crist. La trobada de Déu amb cada home és inefable i irrepetible, i nosaltres hem de col·laborar amb el Senyor per trobar —en cada cas— la paraula i la manera corresponents, sent dòcils i no intentant posar traves a l'acció sempre original de l'Esperit Sant».^[9]

Al seu torn, la persona acompanyada ha de considerar atentament els suggeriments que rep i meditar-los amb una mirada de fe en l'oració. Com explica el Pare, «saber que Déu

ens pot parlar a través d'altres persones o d'esdeveniments més o menys corrents, la convicció que allà el podem escoltar, genera en nosaltres una actitud dòcil davant els seus designis, amagats també en les paraules de qui ens acompanya en el camí». ^[10] Aquesta actitud pot donar grans fruits en la nostra vida, sempre que recordem que Déu no parla gairebé mai literalment a través de les paraules del guia espiritual. Les seves paraules són més aviat una invitació a dirigir la nostra escolta en una direcció determinada, per veure si allà sentim les inspiracions de l'Esperit Sant, que és una cosa que només nosaltres podem fer. Són paraules perquè ens trobem amb la Paraula.

Un acompanyament espiritual genuí, ja que es consolida en un respecte profund per l'actuació de l'Esperit Sant en cada ànima. El director espiritual no és un dirigent, sinó un

servent que ajuda l'Esperit Sant a guiar i il·luminar la persona acompanyada. Com deia sant Josepmaria, «acompanyar les ànimes és un art en què el model és Jesucrist i el modelador, l'Esperit Sant, per mitjà de la gràcia».^[11] Per això, el director o acompanyant espiritual té més de jardiner que d'arquitecte: no imposa formes, no plasma les seves idees en les persones, sinó que ajuda a conrear el terreny de l'ànima perquè hi floreixi la vida de Déu.

Escoltar de veritat

Tots hem fet l'experiència alguna vegada: quan ens trobem algú que ens escolta amb atenció i amb benevolència, s'obre davant nostre un espai en què ens sentim còmodes compartint pensaments i emocions, sense por de veure'ns rebutjats o jutjats. Quan les persones se senten escoltades, aconsegueixen ser més conscients de si mateixes, i al seu

torn es posen més fàcilment a l'escolta de Déu, de manera que puguin discernir millor la seva veu. Per això, sant Josepmaria feia atenció pacientment als joves que acudien a ell i els animava a obrir lliurement el seu cor, i només al final els oferia algun consell i els obria horitzons per a la seva vida.

Escoltar significa molt més que sentir detalladament; requereix fer atenció al rerefons de sentiments, idees i experiències que la persona està expressant i ajudar-la perquè ella mateixa explori aquest rerefons. Per fer-ho, fa falta una actitud d'interès veritable cap a l'altra persona. No escoltem els altres per imposar la nostra agenda o implicar-los en projectes apostòlics específics; escoltem per ajudar-los a descobrir el que l'Esperit Sant, en el seu amor infinit per cada ànima, vol perquè la seva alegria sigui completa (cf. *Jn* 16, 24). Som així, com li agradava repetir

a Benet XVI, servidors de la seva alegria (cf. 2 Co 1, 24).

Per escoltar realment, i perquè les persones se sentin escoltades, pot ser útil verbalitzar breument el que diuen, amb les nostres paraules. És una manera d'alimentar en un mateix la disposició d'entrar en el món interior que l'altre li està obrint, sense projectar en ell els mateixos punts de vista. A més de fomentar i de transmetre aquesta disposició, ens assegurem així que l'hem entès bé, i facilitem que l'altre continuï desplegant el que li sembli. Això dona serenitat i condueix les persones a fer-se responsables de la seva vida, a trobar solucions elles mateixes; a caminar pel seu compte, a descobrir projectes. En canvi, interrompre'ls o anticipar-se a les seves paraules pot ser descoratjador i no ajuda a desplegar les ales.

L'escolta pacient és un acte d'amor que revela un interès genuí per l'altre. Per això, l'acompanyant espiritual no ha d'aparentar mai avorriment o pressa. Moltes vegades, de manera pràctica, es recomana brevetat en la direcció espiritual. Tanmateix, convé discernir amb prudència les diferents circumstàncies, perquè escoltar requereix temps: respectar el ritme de l'altre; també els seus silencis. I de vegades, o per temporades, una persona pot necessitar converses llargues. Les preguntes obertes poden ser útils, però no han d'interrompre el flux natural de la conversa ni s'han de fer servir sempre per omplir silencis incòmodes. Al contrari, els silencis permeten de vegades que la persona aprofundeixi en les seves reflexions i trobi les paraules adequades. En el silenci «parlen l'alegria, les preocupacions, el sofriment, que precisament en aquest troben una

manera d'expressió particularment intensa». ^[12]_____

Una actitud d'escolta autèntica construeix, més que qualsevol altra cosa, ponts de confiança, una condició que és fonamental en tot acompanyament espiritual, i que no es pot exigir com a requisit. La confiança està a prova des de l'inici, i es conrea amb cada trobada. Perquè floreixi, és essencial que l'altre se senti respectat, valorat i segur de poder compartir les seves experiències espirituals més profundes. Ho farà si descobreix en l'acompanyant un refugi, un suport per discernir la veu de Déu.

Un refugi així el van trobar els apòstols en Santa Maria, especialment després de l'Ascensió del Senyor. Ella és «mestra de discerniment: parla poc, escolta molt i guarda al seu cor (cf. *Lc 2, 19*). Les tres actituds de la Mare de Déu:

parlar poc, escoltar molt i guardar al cor. I les poques vegades que parla, deixa empremta».^[13]_____

Dancho Azagra

.....

[1] Lleó XIV, Homilia, 31.05.2025.

[2] *Ibídem.*

[3] Sant Josepmaria, *Carta 2*, núm. 9.

[4] Cf. Sant Agustí, *Confessions*, I, 1.1.

[5] Francesc, Audiència, 4.01.2023.

[6] «Fills meus, sabeu per què us estimo tant?» Es feia el silenci i el Pare afegia: “perquè veig bullir en vosaltres la Sang de Crist”» (A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, vol. III, Rialp, Madrid 2003, p. 405).

[7] Sant Josepmaria, *Carta 1*, núm. 22.

[8] F. Ocàriz, Carta pastoral, 1.09.2019.

[9] Sant Josepmaria, *Carta* 11, núm. 42.

[10] F. Ocàriz, Carta pastoral, 10.02.2024, núm. 6.

[11] Sant Josepmaria, *Carta* 26, núm. 37.

[12] Benet XVI, missatge per a la XLVI Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, 20.05.2012.

[13] Francesc, Audiència, 4.01.2023.